

انقلاب ایران درد و حرکت

مهندس مهدی بازرگان

فهرست مندرجات

صفحه

۷

پیشگفتار

۱۱

مقدمه

۱۳

تشخیص و تسمیه ها

حرکت اول

از کودتای ۲۸ مرداد تا پیروزی ۲۲ بهمن

۱۶ نهضت های ملی و اسلامی

۱۹ جبهه ملی

۲۱ نهضت روحانی

۲۲ نقش تعیین کننده ساواک و رهبری کننده شاه

۲۴ صراحت و سرعت بیشتر در گامهای وحدت - حقوق بشر کارتر

۲۸ اربعین های زنجیره ای

۳۰ تحرک گروهها و آغاز عقب نشینی شاه

۳۳ راه پیمائیهای سرنوشت ساز

۳۷ پیام راه پیمائیهها

۴۰ وحدت بر سر شاه

۴۳ اعتصابها و ضربه کاری

۴۹ هجرت پاریس و سیله مؤثر برای جلب افکار عمومی جهان

۵۰ مصاحبه های امام

۵۵ تسلیم و تبعیت شاه در حرکت رو بمرکز ملت

۶۰ تحلیل ساواک و امریکائیهها

۶۶ آزمایش عملی و پیشدولت انقلاب

۶۸ از ورود امام تا سقوط نظام

۷۱ تمایل تدریجی خارجیان به انقلاب

۷۳ جبهه دولتی

۷۵ جمع بندی

۷۷ فرمان نخست وزیری دولت موقت

حرکت دوم انقلاب

صفحه	
۷۹	مفصل دو حرکت یا لولای رابط دو بازوی انقلاب
۸۲	عوامل حاضر در صحنه
۸۴	تجربه انقلاب
۸۷	عناصر حاضر در صحنه
۸۹	کیفیت بروز و ظهور عناصر ایدئولوژیک
۸۹	انقلابیگری
۹۲	اشغال سفارت امریکا و گروگانگیری
۱۰۲	پیش خواهسته ها
۱۰۴	تحریف شعار نه شرقی نه غربی
۱۰۵	انقلاب فرهنگی
۱۱۰	عنصر مذهب بجای ملت و مملکت
۱۱۶	نقش برجسته روحانیت
۱۲۱	چگونگی تصرف مواضع
۱۲۷	اسلام فقهاتی
۱۲۸	مکتب گرایی
۱۳۳	انحصارگری
۱۳۸	جنگ قدرت
۱۴۳	قضات شرع
۱۵۲	پیامی از آیه الله منتظری
۱۵۴	جنگ عراق

فاتحین انقلاب

۱۶۵	۱- نوجوانان
۱۷۰	۲- مارکسیسم
۱۷۸	۳- روحانیت
۱۹۰	نظام فاتح

فصل الحاقی

۲۰۵	
۲۰۷	I پیام رادیوئی شاه
۲۱۰	II صفحاتی از کتاب پیرسالیانجر
۲۱۴	III انقلاب ما یکجا می‌رود
۲۲۵	IV کالبد شکافی چهار انقلاب:
۲۲۵	تعریف انقلاب
۲۲۵	مقدمات انقلاب و وضع نظامهای حاکم
۲۲۶	مراحل اولیه انقلاب
۲۲۷	میانه‌روها
۲۳۰	تندروها
۲۳۵	عصر وحشت و پاکدامنی
۲۴۲	ترمیدور
۲۴۶	خاکل نهائی

بسمه تعالی

پیشگفتار

تمدن و تکامل بشر مدیون انتقال مشاهدات، تجربیات و معلومات هر نسل بنسل بعد از خود میباشد و از جمله خدمات و وظائفی که نسل ما در برابر نسل های آینده بعهده دارد انتقال اطلاعات و تجربیاتی است که در دوران عمر خود بدست آورده است. این اطلاعات بمراتب گرانبها تر از میراث مالی و ماترک مادی نسلهاست زیرا بهتر میتواند از گزند فرسودگی و اضمحلال که نتیجه گذشت زمان است در امان بماند.

توانگری و تهیدستی مادی ملتها در اکثر موارد از غنا و فقر فرهنگی آنان سرچشمه میگردد و عقب افتادگی در تکنولوژی جدید غالباً با تسامح در ثبت و ضبط صحیح تجربیات و تسامح در ارزیابی دقیق حوادث و انتقال آنان به نسل های آینده همراه است. بعنوان نمونه کشورهایی از قبیل ایران که علاوه بر سابقه ای طولانی در تمدن، بیش از سیزده قرن میتوانسته است از مکتبی دانش پرور چون اسلام کسب نیرو کند، بدلیل غفلت یا تسامح در ثبت و انتقال تجارب چنان دچار فقر فرهنگی گشته که نه تنها برای آگاهی از تاریخ باستانی خویش دست بدامن کسانی همچون هرودوت و گزنفون زده بلکه برای اطلاع از اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و حتی طبیعی چند صد سال اخیر نیز ناچار

شده است بنوشته‌های سیاحان، سفر و مستشرقین یا حساب‌برسان مغرب زمین پناه برد، و بحکم ضرورت نقطه نظرهایی را، که بی شک از دیدگاه‌های ویژه آنان نشأت گرفته و گهگاه با حسادت‌ها و جهالت‌ها و کوتاه‌بینی‌ها توأم بوده است بعنوان تاریخ خود بپذیرد.

جالب اینجاست که در قرون‌ی که مأمورین سیاسی و نظامی و مستشاران اروپائی مقیم ایران سعی داشتند در مدت مأموریت خود ارمغان جامع و ارزنده‌ای از نگارش وضع کشور ما برای دولت و ملتشان ببرند مأمورین سیاسی و جهانگردان ایرانی کمتر زحمت مطالعه و درک و درج کشورهای میزبان را بخود داده و گزارش یا کتابی در این باره نگاشته‌اند. البته در این میان کسانی همچون فرصت شیرازی، فرهاد میرزا و برخی درباریان داشته‌ایم که سفرنامه‌ها و کتابهایی نوشته‌اند ولی بدلیل محدود بودن مشاهدات و محدودتر بودن آزادی قلم مقدار بسیار کم بر سرمایه علمی و ادبی و فرهنگ ما افزوده‌اند.

رجال سیاسی ما در تدوین خاطرات و خدمات خود غالباً امساک و بی‌همتی و شاید در مواردی بی‌جرأتی بخرج داده و حتی در فاصله مشروطیت تا پیروزی انقلاب هم غیر از پاره‌ای یادداشتهای پراکنده و نامه‌ها و اشعاری بیگانه با مسائل روز کمتر اثر ارزنده و آموزنده‌ای بیادگار گذاشته‌اند. البته بسیاری از رجال سیاسی و دولتمردان ما از شخصیت و بضاعت علمی بی‌بهره بوده و در حکومت استبدادی نقش مهمی نیز ایفاء ننموده بودند که قابل ثبت و نشر باشد. با مشروطیت و باملی شدن نفت چند اثر ارزنده تاریخی داشته‌ایم. و این خود گوشه‌ای از فقر فرهنگی ما را نشان می‌دهد که باید درصدد رفع آن بکوشیم. بعبارتی دیگر نگاشتن وقایع و اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی توسط مطلعین و مسئولان ایرانی گامی مؤثر در جهت خودکفائی فرهنگی است که ما و حتی خارجیان را در تاریخ‌نگاریها و اظهار نظرهای آینده کمک نموده و بردقت و صحت تاریخ‌نگاری پیرامون حوادث کشور ما خواهد افزود.

انقلاب اسلامی ایران که با سرعت، وسعت و عمق فوق‌العاده‌ای با شرکت و نقش اساسی مردم بوقوع پیوست با حوادث و وقایع گذشته کشور تفاوتی عظیم داشت. انقلاب نه تنها سخنرانیها، مقالات، مصاحبه‌ها و تألیفات را در

داخل و خارج ایران بوجود آورد، بلکه در این پنجاه سال بسیاری از افراد مسؤول و غیرمسؤول سخنرانیهای ایراد نموده و مقالات و نشریات فراوانی نوشته اند که متأسفانه قسمت اعظم آنها تکراری و تبلیغاتی یا شعاری و سیاسی بوده ارزش زیادی از نظر تاریخ نگاری و تحقیقاتی ندارد ولی در این میان کسانی هم نگران بوده اند که اگر بعضی از حقایق تلخ و شیرین ثبت نشوند فراموش یا تحریف شده آیندگان را به اشتباه و گمراهی خواهند انداخت و لذا خواهان ثبت و ضبط تاریخ نسبتاً تفصیلی پشت پرده و واقعی آن شده اند.

نهضت آزادی ایران این همت و ابتکار را بخرج داده است که بجمع آوری و چاپ و انتشار اسنادی مربوط به تاریخ انقلاب و جریانهای سیاسی بعد از آن کمر بسته و بفضل الهی موفق به تدوین و انتشار نشریات ذیل گردد.

۱ — اسناد نهضت مقاومت ملی (از مرداد ۱۳۳۲ تا ۱۳۴۰)

۲ — اسناد نهضت آزادی ایران تا پیروزی انقلاب در ده جلد تنظیم شده است که تاکنون جلد اول (جریان تأسیس و بیانیه ها — ۴۴/۴۰) و جلد دوم (نشریات داخلی — ۴۴/۴۰) جلد ۹ دفتر اول (ادامه مقاومت و مبارزه — ۱۳۵۷ — ۱۳۵۴) و جلد ۱۱ (اعلامیه ها و بیانیه ها و تحلیل های سیاسی ۱۳۵۹ — ۱۳۵۷) چاپ و توزیع شده و چند جلد دیگر در دست چاپ می باشد.

آقای مهندس بازرگان نیز با توجه بوظائف و خدمات حساسی که در بحرانی ترین ایام انقلاب و پس از پیروزی بعهدہ داشته و در معرض حملات و مسئولیتهای سنگین بوده اند گامهای مؤثری در این راه برداشته اند. احساس مسئولیت و پاسخ به توصیه و تقاضاهای مکرر علاقمندان بحقایق تاریخ انقلاب، ایشان را وادار نموده است مشاهدات و مکالمات و نظرات خود را که یکنوع زنده نگاری حوادث و فعالیتهای جمهوری اسلامی ایران میباشد برشته سخن و قلم در آورند که آثار ذیل از آن جمله اند.

۱ — شورای انقلاب و دولت موقت.

۲ — مسائل و مشکلات اولین سال انقلاب از زبان مهندس بازرگان.

۳ — کتاب حاضر.

البته علاوه بر آثار فوق بسیاری از سخنرانیها و تألیفات ایشان بعد از

پیروزی انقلاب نوعی وقایع‌نگاری و تجزیه و تحلیل و حتی هشدار به جامعه انقلابی ما میباشد که میتواند منابعی با ارزش برای محققین و تاریخ‌نویسان باشند. از این جمله میتوان کتابهای ذیل را نام برد.

۱ — خیرات و خدمات در جمهوری اسلامی.

۲ — بازیابی ارزشها در سه جلد.

۳ — گمراهان.

در کتاب حاضر نویسنده بیش از آنچه یک فرد حزبی و مبارز خدمتگذار سیاسی بتواند، جانب حقیقت و صداقت را گرفته، خودبینی و گروه‌گرایی را کنار زده و با بیطرفی و انصاف و سعه صدر بقصد خدمت به ثبت وقایع و تحلیل حوادث پرداخته است.

در این کتاب بتکرارها و بدیهیات فراوانی برمیخوریم که مسلماً برای آیندگان و نسلهای بعد چنین نخواهد بود. استدلالها و مخصوصاً اسناد تاریخی مربوط که در این مجموعه جمع‌آوری شده است حتی برای خوانندگان امروز که به بسیاری از وقایع و مسائل روز آشنا هستند جالب توجه و ارزنده میباشد. در آنجاهائی هم که مدرک و سند ارائه نشده است مؤلف خود حکم شاهی ناطق و سندی زنده را دارد که در صحنه حاضر و ناظر بوده و احیاناً نقش اجرایی در وقایع داشته است. و این شهادت از جانب کسی است که دوست و دشمن به اخلاص و صدق گفتارش اذعان نموده شجاعت و از خودگذشتگی اش را در برخورد با حوادث و بازگو کردن آنها می‌ستایند.

در پایان تذکر این نکته مفید است که انتشار تاریخ نویسی‌ها و خاطره‌نگاریهای دست‌اندرکاران در زمان حیاتشان امکان آنرا می‌دهد که هرچا دچار اشتباه و نقص و احیاناً خودخواهی و خطا شده باشند معاصرین حاضر و ناظر و مدعیان عدم صحت گزارشها بتوانند نظر تصحیحی یا تکذیبی خود را اعلام دارند و قضاوت خوانندگان را آسان سازند.

امید ما این است که خوانندگان این کتاب نقادانه و خیرخواهانه در آن بنگرند و نظرات و انتقادات خود را برای نویسنده ارسال دارند تا بتوان گامی مؤثر در جهت ثبت تاریخ انقلاب برداشت. اللهم وفقنا لما تحب وترضی.

نهضت آزادی ایران